

زهره‌ا بنجخی، ۱۴۰۴

مسئولیت جبران خسارات در تصادفات خودروهای خودران در اتحادیه اروپا، با نگاهی به حقوق بیمه ایران

این پژوهش با هدف بررسی مسئولیت و جبران خسارت در تصادفات خودروهای خودران در ایران و اتحادیه اروپا با تأکید بر نقش بیمه انجام شد. اهمیت موضوع از آن جهت است که توسعه خودروهای خودران با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین هوش مصنوعی، ضمن ایجاد تحول در حمل‌ونقل، چالش‌های بی‌سابقه‌ای در حوزه مسئولیت مدنی و بیمه به وجود آورده است. پرسش اصلی این بود که چارچوب حقوقی ایران و اتحادیه اروپا در مواجهه با حوادث خودروهای خودران چه تفاوت‌هایی دارند و کدام الگو می‌تواند مبنای اصلاحات در ایران قرار گیرد.

در این راستا، ابتدا مبانی نظری مسئولیت مدنی و جایگاه بیمه در نظام‌های حقوقی بررسی شد. سپس چارچوب حقوقی اتحادیه اروپا، شامل قانون هوش مصنوعی و اصلاحات دستورالعمل مسئولیت ناشی از محصول، تحلیل گردید. این بررسی نشان داد که اتحادیه اروپا با اتخاذ رویکردی حمایت‌محور، نوآوری‌هایی چون برعکس‌سازی بار اثبات، ایجاد صندوق‌های جبران خسارت و شمول مسئولیت نسبت به نقص نرم‌افزاری و حملات سایبری را پیش‌بینی کرده است. در مقابل، مطالعه قوانین ایران، به‌ویژه قانون مسئولیت مدنی و قانون بیمه شخص ثالث، حاکی از آن است که این مقررات عمدتاً بر رانندگی انسانی مبتنی بوده و پاسخگوی حوادث ناشی از خودروهای خودران نیستند.

مقایسه تطبیقی نشان داد که ایران برای حمایت مؤثر از زیان‌دیدگان و انطباق با تحولات فناورانه، ناگزیر از اصلاح قوانین و حرکت به سمت مسئولیت محض است. این مبنا، می‌تواند زمینه‌ساز حمایت عادلانه از زیان‌دیدگان، کاهش اختلافات قضایی و افزایش اعتماد به فناوری‌های نوین باشد. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود با الهام از الگوی اتحادیه اروپا، مقررات ویژه‌ای در حوزه مسئولیت و بیمه خودروهای خودران در نظام حقوقی ایران تدوین گردد.

کلیدواژه‌ها: اتحادیه اروپا، خودرو خودران، حقوق بیمه، حقوق بیمه ایران

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۲۷۶۲۹۱۰۷۸۰۱۷۳۳۲۵۱۰۳۴۱۶۳۱۳۹۳۳۵

تاریخ دفاع: ۱۴۰۴/۰۶/۳۱

رشته‌ی تحصیلی:

دانشکده:

استاد راهنما: دکتر حمید حمیدیان

Thesis:

Examining the responsibility for compensating damages in self-driving car accidents in the European Union, with a view to Iran's insurance laws

European Union, with a focus on the role of insurance. The growing use of artificial intelligence in self-driving cars not only revolutionizes transportation but also raises unprecedented challenges for civil liability and insurance. The main question is how the legal frameworks of Iran and the EU differ in addressing such accidents, and which model could guide reforms in Iran.

The research first outlines the theoretical foundations of civil liability and the role of insurance. It then analyzes the EU's legal framework, particularly the Artificial Intelligence Act 2024 and the revised Product Liability Directive. The EU has adopted a victim-oriented approach, introducing measures such as the reversal of the burden of proof, compensation funds, and liability for software defects and cyberattacks. By contrast, Iranian laws, notably the Civil Liability Act of 1960 and the Compulsory Motor Vehicle Insurance Act of 2016, remain largely focused on human-driven vehicles and fail to adequately regulate autonomous driving incidents.

The comparative analysis indicates that Iran needs to reform its legislation and adopt a strict liability regime to effectively protect victims and keep pace with technological advances. Such reforms would ensure fair compensation, reduce litigation, and enhance public trust in autonomous technologies. Drawing inspiration from the EU model, the study recommends introducing specific rules on liability and insurance for self-driving cars within the Iranian legal system.